

עפ"ג 33664/10/22 - מדינת ישראל ע"י פרקליטות מחוז חיפה פלילי נגד מוחמד פרחאת ע"י

בית המשפט המחוזי בחיפה

09 פברואר 2023

עפ"ג 33664-10-22 מדינת ישראל נ' פרחאת(עציר)

בפני הרכב כב' השופטים:
הנשיא רון שפירא [אב"ד]
סגנית הנשיא השופטת בטינה טאובר
השופטת עדי חן-ברק
מעוררת מדינת ישראל ע"י פרקליטות מחוז חיפה פלילי
נגד מוחמד פרחאת ע"י ב"כ עו"ד חוסיין מנאע
משיב

פסק דין

לפנינו ערעור המדינה על גזר דינו של בימ"ש השלום בחיפה (כב' השופט זאיד פלאח), שניתן בת"פ 36741-05-21 ביום 29.9.22. הנאשם (המשיב בערעור) הורשע בהתאם להודאתו בביצוע עבירות של התפרעות, ניסיון לתקיפת שוטר בנסיבות מחמירות וניסיון להיזק בזדון. העבירות שבוצעו היו חלק מאירועי "שומר חומות".

בהתאם לעובדות כתב האישום, ביום 11.5.21 במהלך מבצע שומר חומות, החל מהשעה 23:30 החלה התקהלות המונית של אנשים במג"ד אל כרום בסמוך לתחנת המשטרה המקומית, חלקם רעולי פנים, אשר הבעירו צמיגים ופחי אשפה וגרמו לחסימת כביש סמוך. בנוסף יידו המשתתפים בהתקהלות אבנים, סלעים וברזלים וכן השליכו בקבוקי תבערה וירו זיקוקים בכיוון ישיר לעבר שוטרים שפעלו במקום ולעבר מבנה תחנת המשטרה וניידות משטרה שעמדו במקום, זאת תוך הפרת הסדר הציבורי, הטלת אימה על הציבור ותוך קריאות "אללה הוא אכבר" וכן קריאות לשחרור אל-אקצא. בעקבות כך, נאלץ כוח משטרה שהיה במקום לעשות שימוש באמצעים לפיזור הפגנות. סמוך לשעה 00:20 השתתף הנאשם בהתפרעות ויידה אבנים יחד עם אחרים לעבר הכוח המשטרתי ולעבר מבנה המשטרה והניידות, כשהוא במרחק של כ-15 מטרים מהם. הנאשם נעצר כשהוא מחזיק אבנים בידו.

גזר הדין של בימ"ש קמא:

במסגרת גזר הדין צוין כי בימ"ש קמא התרשם שהחרטה שהביע הנאשם הינה כנה ואמתית ושהאירוע בו השתתף אינו מאפיין את אורחות חייו. נקבע כי הנאשם במעשיו פגע בביטחון הציבור ובטחון כוחות הביטחון ומידת הפגיעה בערכים המוגנים היא בינונית.

נקבע כי מתחם הענישה ההולם נע בין 6 חודשי מאסר, אותם ניתן לרצות בעבודות שירות, לבין 24 חודשי מאסר בפועל, זאת לצד ענישה נלווית.

בנוגע לעונש בתוך המתחם נלקחו בחשבון השיקולים הבאים: נטילת האחריות המלאה של הנאשם; הפגיעה של העונש בנאשם וגילו של הנאשם - בעת ביצוע המעשים היה הנאשם בן 18 ו-8 חודשים; הפגיעה של העונש במשפחתו של הנאשם; הנזקים שנגרמו לנאשם מביצוע העבירות ומהרשעתו; נסיבות חייו של הנאשם; עברו הנקי וחלוף הזמן מאז ביצוע העבירות לפני כשנה וחצי. כן נלקחה בחשבון העובדה כי הנאשם היה עצור כחודש וחצי והיה במעצר בית מלא תוך הרחקה מיישובו 3 חודשים, ובתנאי מעצר בית ליליים, לתקופה של כשנה.

צוין כי מתסקיר שירות המבחן עולה כי הנאשם הינו צעיר בעל אורח חיים נורמטיבי, וכי הסיכון להישנות התנהגות אלימה בעתיד הינו נמוך. כן עולה מהתסקיר כי קיים סיכוי לשיקום, ולכן המלצת שירות המבחן הייתה להסתפק במאסר בעבודות שירות לתקופה קצרה ככל הניתן, ולהעמיד את הנאשם בצו מבחן למשך 12 חודשים, במהלכם ישולב במערך הטיפול. כן הומלץ על מאסר מותנה, התחייבות להימנע מביצוע עבירה בעתיד ופיצוי לנפגע עבירה. שירות המבחן התרשם שהנאשם הבין את חומרת מעשיו ועלה על דרך המלך וקיים סיכוי של ממש שישתקם.

בשים לב לסיכוי של ממש שהנאשם ישתקם, הודאתו המיידית וקבלת אחריות על מעשיו, גילו הצעיר והתקופות בהן היה נתון במעצר של ממש ובמעצר בית מלא וחלקי, הוחלט לגזור על הנאשם את התקופה המקסימלית אותה ניתן לרצות בעבודות שירות, ולהימנע משליחתו לריצוי מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח. כן הוחלט להימנע מחיוב הנאשם מתשלום קנס או פיצוי ולהסתפק בהתחייבות כספית עתידית לצד מאסר מותנה. לכן בסופו של דבר נגזר עליו מאסר בפועל למשך 9 חודשים בניכוי ימי המעצר, שירוצו בעבודות שירות, 6 חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים, התחייבות כספית בסך ₪ 10,000 למשך 3 שנים וצו מבחן של שירות המבחן למשך 12 חודשים.

טענות הצדדים:

המערערת/המדינה טוענת כי מתחם העונש שנקבע והעונש שנגזר על הנאשם אינם הולמים את חומרת מעשיו, את נסיבות ביצוע העבירות ואת פוטנציאל הנזק הגלום בהן, ואינם מתיישבים עם שיקולי הרתעת היחיד והרבים. עוצמת הפגיעה בערכים המוגנים הינה גבוהה ביותר והיה מקום להתחשב גם בתכנון המוקדם, ברקע הלאומני שגרם לביצוע העבירות ובעובדה כי המעשים נעשו כחלק מהתפרעות המונית משולהבת שכוונה כנגד ביטחון המדינה וקראה תיגר על ריבונותה ועל שלטון החוק, זאת בתקופה רגישה ונפיצה במיוחד של מבצע שומר חומות. על אף העובדה שביהמ"ש קמא התייחס למגמה של החמרה בענישה, בפועל הוא לא יישם מדיניות זו בקביעת עונשו של הנאשם. המערערת הפנתה לפסקי דין בהם התקבלה עמדתה של המדינה והוחמרו עונשים שנגזרו על נאשמים בעבירות דומות.

נטען כי בעריכת האיזון בין נסיבות ביצוע העבירה על ידי הנאשם לבין שיקולי ההרתעה וההגנה על שלום הציבור, היה

מקום לתת משקל מוגבר לשיקולים האחרונים. כן נטען כי היעדר עבר פלילי בעניינו של הנאשם אינו חריג כלל ורוב מבצעי העבירות במסגרת התיקים הללו הם נעדרי עבר פלילי וגם היותו צעיר לא מייחד אותו בהקשר זה והתחשבות בפרמטרים אלה צריכה להיות מוגבלת. מבוקש לקבוע מתחם ענישה שהולם את מעשיו של הנאשם ולגזור עליו עונש מאסר בפועל מאחורי סורג ובריאח לתקופה משמעותית ובהתאם למתחם שהוצג על ידי המערער.

הנאשם/המשיב טוען כי יש לדחות את הערעור שכן גזר הדין של בימ"ש קמא מנומק ולוקח בחשבון את כל השיקולים הנדרשים בנסיבות העניין. בימ"ש קמא היה ער לפסיקה אליה מפנה המערער ולכל הפסיקה הנהוגה בתקופה האחרונה בכל הקשור למבצע שומר חומות. המסקנה אליה הגיע בימ"ש קמא הייתה לאחר איזון בין כל האלמנטים ותוך השוואת עניינו של המשיב עם נאשמים אחרים בתיקים דומים. העונש שנגזר אינו קל ומדובר בתקופה מקסימאלית של עבודות שירות. נלקחו בחשבון הערכים שנפגעו ומידת הפגיעה בהם, הפסיקה הנוהגת, חלקו של המשיב בביצוע העבירות, הנזק שנגרם וזה שהיה צפוי להיגרם וכן חרטת המשיב. כן נלקחה בחשבון הפגיעה של העונש במשיב לאור גילו הצעיר והפגיעה במשפחתו, חלוף הזמן מאז ביצוע העבירה, עברו הנקי והתקופה שישב במעצר מאחורי סורג ובריאח וכן במעצר בית בהרחקה ממקום מגוריו ושהייתו בתנאים מגבילים תקופה ארוכה.

שירות המבחן התרשם מרמת סיכון נמוכה אצל המשיב. המשיב כבר השתתף בקבוצה טיפולית בשירות המבחן בזמן שהייתו במעצר בית. המשיב נטול עבר פלילי וגדל במשפחה נורמטיבית. קיבל על עצמו אחריות מלאה והביע חרטה וצער. שיתף פעולה עם שירות המבחן. לא תכן לעבור את העבירות ונגרר אחרי אחרים. השלים את בחינות הבגרות ומתכנן ללמוד מנהל עסקים. שירות המבחן המליץ על ענישה שיקומית ושילובו במערך הטיפול ויש להעדיף במקרה זה את ההליך השיקומי.

דין והכרעה:

לאחר שבחנו את טענות הצדדים ואת גזר דינו של בימ"ש קמא הגענו למסקנה כי אין מקום להתערב בגזר הדין ודינו של הערעור להידחות.

אירועי "שומר חומות" ופשיעה על רקע לאומני או גזעני מצדיקים החמרה בענישה. עם זאת, וגם כאשר מחילים ככלל מדיניות של החמרה בענישה, עקרונות הענישה הכללים אינם משתנים. על בית המשפט לשקול את נסיבותיו של כל אירוע ושל כל נאשם בהתאם לעקרונות הכללים של ענישה, לאמות המידה הקבועות בחוק ובפסיקת בתי המשפט. כפי שנאמר כבר במקרים רבים: ענישה היא תמיד אינדיבידואלית. גם כאשר מדיניות כללית של ענישה מובילה לכיוון זה או אחר, נתוניו הפרטניים של מקרה זה או אחר או של נאשם זה או אחר עשויים להוביל לענישה בעניינו הסוטה לקולא או לחומרה מהענישה המקובלת, הכל בשים לב לנסיבות העושה או נסיבות המעשה.

בבואנו לדון בערעור על גזר הדין נשוא הערעור, אנו נותנים דעתנו לכך שערכאת הערעור אינה נוטה להתערב בחומרת העונש שהטילה הערכאה הדיונית על נאשם, אלא במקרים חריגים, שבהם נפלה בגזר הדין טעות מהותית או שיש בעונש שנגזר משום חריגה קיצונית מרמת הענישה המקובלת [ראו: ע"פ 901/22 מדינת ישראל נ' מוחמד אסווד

(24.02.2022); ע"פ 1242/97 גרינברג נ' מדינת ישראל (03.02.1998); ע"פ 6992/08 כץ נ' מדינת ישראל (12.10.2009); ע"פ 1964/14 שימשילשווילי נ' מדינת ישראל (06.07.2014); ע"פ 4302/18 ספיר בוקשטיין נ' מדינת ישראל (21.01.2019); ע"פ 8435/17 דוד נפתלי נ' מדינת ישראל (07.04.2019); ע"פ 6522/15 חאג' נ' מדינת ישראל (25.5.2016); ע"פ 7716/14 אבו סעיפאן נ' מדינת ישראל (27.4.2015). אין מדובר במקרה בו נפלה טעות בגזר הדין או בעונש שחורג באופן קיצוני מרמת הענישה המקובלת באופן המצדיק את התערבות בית המשפט.

אמנם נכון כי כאשר מדובר בעבירות אשר מבוצעות ממניע גזעני יש לתת משקל מוגבר לשיקולים של הרתעה והגנה על שלום הציבור. יצוין כי האמירות הגזעניות בענייננו פורטו בעובדות כתב האישום המתוקן בו הודה המשיב. כמו כן, בית המשפט העליון עמד בפסיקתו על החומרה הגלומה בעבירות התפרעויות המוניים, אשר מציבות סכנה ישירה וממשית לחיי אדם, ואף עלולות להוביל לפגיעות קשות ומשמעותיות בגוף ורכוש ונקבע כי יש לנקוט במדיניות ענישה אשר תרתיע ותרסן התפרעויות העלולות לסחוף המון רב ולצאת מגדר שליטה [ע"פ 901/22 הנ"ל]; ע"פ 4585/22 מדינת ישראל נ' ספואן אבואל ערדא (25.07.2022); ע"פ 7211/04 מדינת ישראל נ' פלוני (13.03.2006). כן נקבע כי הדבר נכון ביתר שאת כאשר העבירות בוצעו ממניע גזעני ולאומני, שמהווה נסיבה מחמירה [ע"פ 901/22 הנ"ל].

עם זאת, בענייננו בצדק נתן בימ"ש קמא משקל גם להודאתו של המשיב ולכך שהביע חרטה, לגילו הצעיר ולעובדה שאין לו עבר פלילי, לחלקו של המשיב באירוע וכן לעובדה שהיה מדובר באירוע בודד שהמשיב אמר לגביו שהוא מצטער על מעשיו ומבטיח לא לעשות מעשים כאלה שוב. כן ניתן משקל לתסקיר שירות המבחן ממנו עלה כי האירוע אינו מאפיין את אורח חייו של המשיב, כי המשיב נגרר אחרי המון כחלק מתחושת שייכות, כי קיים סיכון נמוך להישנות התנהגות אלימה בעתיד, ברמת חומרה נמוכה וכי קיימים גורמי סיכוי לשיקום.

בנסיבות העניין איננו סבורים כי יש להתערב במתחם הענישה שנקבע או כי העונש שהוטל על המערער חורג לחומרה במידה המצדיקה התערבות של ערכאת הערעור. העונש הוא אמנם מקל ואולם הסיבות להקלה בעונש נטועות בנסיבות המיוחדות של מידת מעורבות המשיב במעשים האלימים ונתוניו האישיים כבגיר צעיר, ללא עבר פלילי, ובשים לב לכל שצוין בעניינינו לעיל. בימ"ש קמא שקל את כל השיקולים הרלוונטיים לרבות מדיניות הענישה במקרים דומים.

אנו סבורים כי במסגרת גזר הדין של בימ"ש קמא ניתן משקל לכל נסיבות ביצוע העבירה ונסיבותיו של המערער, כמפורט בגזר הדין. על כן, כאמור, איננו סבורים כי מדובר בענישה חריגה באופן המצדיק התערבות ובנסיבות אלו יש לדחות את הערעור.

אשר על כן, בסיכומו של דבר ולאור המפורט לעיל, דינו של הערעור להידחות וכך אנו מורים. המשיב יתייצב אצל הממונה על עבודות שירות לתאום מועד תחילת ריצוי עבודות השירות ביום 19.2.23. שעה 08:30

במתחם יחידת הממונה על עבודות השירות שבכלא מגידו.

יש לשלוח עותק מפסק הדין לממונה על עבודות השירות.

ניתן היום, י"ח שבט תשפ"ג, 09 פברואר 2023, במעמד המשיב וב"כ הצדדים.

עדי חן-ברק, שופטת

בטינה טאובר, סגנית
נשיא

רון שפירא, נשיא
[אב"ד]